

Het waarom van 'Schaduwvrouw'

„Wat doen jullie me aan.” Uitgever Franc Knipscheer en zijn vrouw Anja Brandse. FOTOS: MICHEL VAN KEMPEN

40 jaar uitgeverij In de Knipscheer

Het was opgezet als de inmiddels vertrouwde najaarspresentatie van de nieuwe uitgaven van uitgeverij In de Knipscheer, zondag 3 september 2017 in het Amsterdamse Podium Mozarek. Maar het werd een viering van 40 jaar multicultureel uitgeven - en met een uitgever in tranen, minutenlang belooft voor 40 jaar uitgeverstrouwen met een ovationeel applaus. Dit staat op de website van In de Knipscheer waarop verslag wordt gedaan van de viering.

Onder de titel 'The Twain Shall Meet' in Theater Podium Mozarek Amsterdam vond voor het zevende achtereenvolgende jaar de grote presentatie plaats van nieuwe titels van auteurs met banden met de voormalige Nederlandse koloniën, al vanaf het begin van de uitgeverij een specifiek deel van het uitgeverijfonds. Dit keer werd nieuw werk gepresenteerd van Boeli van Leeuwen, Joseph Hart, Margarita Molina en Aart G. Broek (Curaçao), Aya Zikken, Janny de Heer en Barney Agerbeek (Nederlands-Indië), Karin Lachmising, Annel de Noré, Diana Tjin, Etchica Voorn en Frank Ong-Alok (Suriname), muzikaal omlijst door Ronald Snijders en Frank Ong-Alok.

Buiten medeweten van de uitgever om werd in 2017 een comité opgericht om alsnog een feestje te organiseren vanwege het 40-jarig bestaan en om de uitgeverij een passend cadeau aan te bieden. Daartoe wordt op

zondag 3 september het presentatieprogramma vlak voor de pauze 'gekaapt' door woordvoerder Michiel van Kempen, die een eigen pompoentopstapte en een humoristisch betoog hield dat uitmondde in overhandiging - namens auteurs, vertalers, redacteurs, vormgevers en vrienden van In de Knipscheer - van een geheel verzorgde reis van twee weken naar Suriname voor Franc en Anja Knipscheer. De perplex uitgever, die sinds het allereerste begin van de uitgeverij een kleine 200 titels uitgaaf van Surinaamse schrijvers, heeft dit land 'waaraan hij zijn hart heeft verpand', zelf nog nooit bezocht: 'dat komt wel als we klaar zijn met de uitgeverij'. Fred de Haas was aanwezig en schrijft het volgende commentaar op het feestelijk samenzijn: „Al zegt 'goud' me helemaal niets: ik had die middag voor geen goud willen missen. Een staande ovatie voor Franc en zijn uitgeverij. Een mooie fotoreportage door Michiel van Kempen, initiator van het geschenk voor Franc en Anja: een reis naar Suriname. Goede, humane interviews door Peter de Rijk. Jopi Hart hield een excellente toespraak. Aart Broek was mild over het 'voortschrijdend inzicht' ten aanzien van Zwarte Piet. Clyde Lo A Njoe zwerfde met de Schaduwvrouw die wat meer uit de schaduw kwam. Jos de Roo liet de geest van Boeli over de wateren zweven en we zagen dat het goed was.”

Tijdens de najaarspresentatie van de nieuwe uitgaven van uitgeverij In de Knipscheer kwam de schrijver van het boek *Schaduwvrouw* uit de schaduw en presenteerde onderstaande lezing die zij beschikbaar heeft gesteld aan het *Antilliaans Dagblad*. De lezing is hier integraal overgenomen.

DOOR MARGARITA MOLINA

Ik ben de schrijver van het boek *Schaduwvrouw* dat afgelopen november uitkwam bij In de Knipscheer en vanmiddag onder op tafel ligt. Geschreven onder de naam Margarita Molina, mijn alter ego.

In november was ik helaas uitlandig, Pim Wiersinga vertegenwoordigde mij toen en las voor uit mijn manuscript. Het pseudoniem heeft, vooral op Curaçao, tot verwarring, misverstanden en commotie geleid. De uitleg daarvoor wil ik nu geven.

Is het een boek? De uitgeverij noemt het, na enig overleg, een biografische roman. Dit lijkt een contradictio in terminis, doch deze omschrijving is al eerder in boekverband gebruikt. Want hoe noem je een boek dat in feite een autobiografie is, met daarin echter brieven en een nogal uitgebreide gedichtenreeks van een andere persoon?

Iedereen die enigszins op de hoogte is van het literaire en artistieke leven op de Antillen, én het boek gelezen heeft, beseft dat het voor een belangrijk deel over de kunstenaar Elis Juliana gaat. De verwarring ontstond door ongelof over de eestheid van de gebezigde *Nederlandse* taal van de gedichten.

Men dacht: „...Elis Juliana? Die schrijft gedichten in het Papiaments, niet in het Nederlands. Deze liefdesgedichten zijn niet van hem... ze zijn niet echt.”

Ik kan u verzekeren dat het manuscript geheel authentiek is.

Bij het verschijnen van het boek werd wel enig commentaar verwacht en daarom werd, samen met In de Knipscheer, gekozen voor een toepasselijk pseudoniem.

Mijn nogal grote vriendencring en bekenden in Nederland kennen mij als een hardgewerkte-hebende, consciëntieuze, niet makkelijke, Nederlandse vrouw, of als reiziger, danseres, journaliste, pedagoog, of als iemand die ooit gescheiden is, een leuke graag gezene 2000 heeft, Curaçao lieft heeft en haar man door ziekte verloor. Ik leefde echter in twee werelden, die nu dus openbaar zijn. Mijn Antilliaanse 'dubbelleven' maakte - juist door het pseudoniem - in Nederland geen aha-erlebnis los, zoals ook niet de behoeftigheid van de Antillen lag dat anders. Daar viel het kwartje. Men begreep om wie het ging. Zeer hypocriet wordt in de tropische zonovergoten Cariben meestal niet gepraat over liefde, erotiek en seksualiteit...nee, men handelt.

Men 'doet het', stilzwijgend, onzichtbaar, onder een deken van preutsheid. Verborgen onder die deken heeft monogamie vaak een wat lichtere invulling. Ik ken de beladen en heikele discussie over de oorzaken, die in het verleden zouden liggen, maar daarover gaat het nu niet.

De recensies gingen alle kanten op. Ze hebben woorden op

geleverd zoals schandelijk en foei, maar ook: moedig, gevoelig, intelligent, intens, prachtig taalgebruik, erotisch, mooi tijdsbeeld, eerlijkheid, respect. Een recensent had dat respect niet en schetste de hem volkomen onbekende personen als een soort aso's, met autisme en hoererij. Het is jammer dat een halve eeuw onbaatzuchtige liefde en wederzijdse hartstocht zo benoemd wordt door iemand die kennelijk geen tederheid en diepe gevoelens kent, en in elk geval de jaren zestig niet bewust heeft meegemaakt... de hippiejaeren, de acceptatie van de vrije liefde, de tijd dat alles kon en mocht, de blijheid van het bestaan. We vierden toen het Leven. Een andere recensent ging zelfs ter plekke op Curaçao uitzoeken of alles op waarheid berustte... Helaas, hij zocht niet goed en vond de juiste ingang niet.

Ik heb lang getwijfeld over het uitbrengen van het manuscript. Het beschrijft een periode van vijftig jaren waarin twee levens op een bepaalde manier met elkaar verbonden waren. Soms wendten we ons in de Bolero van Ravel, of dansten 'Le sacre du printemps'. We hielden van 'Een nacht op de kale berg' en zongen de 'Missa Luba'. Soms was er een pauze waarin alles naklonk en overdacht werd, met op de achtergrond een cal'ogel dat zachtjes een Antilliaanse mazurka speelde.

Ik voelde een verplichting om

het boek te schrijven, omdat het een literaire achtergrond heeft. Ik moest daarbij wel de schamte voorbij. Een sóórt schaamte. Niet om het leven dat ik leidde of leed - daar ben ik blij mee - maar omdat het mijn persoonlijk privébestaan betreft.

Ach, wat stelt privacy tegenwoordig nog voor? Men twittert, facebookt en volgt zijn leven de hele wereld rond.

Het gaat mij om de literaire historie van de Antillen. Om het completeren en veiligstellen van de nalatenschap van een geliefde Curaçose kunstenaar. Elis Juliana is het waard om op een hoger plan te staan. Het Antilliaanse schrijverstrio dat in het Nederlands schreef (Frank Martinus Arion, Boeli van Leeuwen en Tip Marugg) heeft in Nederland een groter bereik en is veel beter bekend dan het trio dat zich voornamelijk van het Papiaments de diende: Luis Daal, Pierre Lauffer en Elis Juliana.

De veelzijdige Elis - tekenaar, beeldhouwer, declamator, schrijver en dichter - verdient echter méér literaire belangstelling. Er zal ongetwijfeld ooit een uitgebreide biografie over zijn leven verschijnen.

Daarbij zullen zijn archeologische, volkenkundige en muzikale capaciteiten niet onvermeld kunnen blijven, evenmin als het deel van zijn leven dat in *Schaduwvrouw* met gedichten en brieven gedeeld is. Ik raad u aan het boek te kopen, dan kunt u uw eigen mening bepalen.

Margarita Molina bracht een hartstochtelijke apologie van haar roman 'Schaduwvrouw', het relaas van haar liefdesrelatie met de dichter Elis Juliana.

Jos de Roo bezorgde op de jubileumbijeenkomst een uitgave van de jaren 50, columns van Boeli van Leeuwen 'Ver weg Dichtbij'.

Op de dansvloer, Margarita Molina en Clyde Lo A Njoe.

Peter de Rijk interviewt Janny de Heer over haar nieuwste boek 'Buitenbeentjes'. Het boek is een verhalenbundel met tien getuigenissen van het noodgedwongen vertrek uit de 'Gordel van Smaragd' (1946-1960). Zij schreef eerder het boek 'Yu di tera. Landskinderen'.

Franc Knipscheer

Aart G. Broek met een nieuw boek, *Schaamrood*, aantekeningen over angst, agressie en ambitie.

Joseph 'Jopi' Hart, overgekomen uit Curaçao, las voor uit zijn roman 'De wooncirkel', eerder verschenen in het Engels als 'The Yard'.